

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland

2018

September
2018

1	Inleiding	3
2	Gemeentelijke uitgangspunten	4
2.1	Algemene uitgangspunten	4
2.2	Maatschappelijke waarde	5
2.3	Social Return on Investment	5
2.4	Duurzaam en fairtrade inkopen	5
2.5	Sociale werkvoorziening	6
2.6	Lokale/regionale economie, MKB en communicatie	6

1 Inleiding

De gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (hierna te noemen: de gemeente) geven veel geld uit aan inkopen. Feitelijk is het inkopen dus een van de fundamentele taken van de gemeente. Daarnaast heeft inkopen ook een belangrijk politiek bestuurlijke impact, omdat het gaat om het besteden van publieke middelen. Die middelen moeten rechtmatig, doeltreffend en doelmatig worden besteed. Alle reden dus om een helder inkoop- en aanbestedingsbeleid te formuleren en de werkprocessen eenduidig en transparant te organiseren.

Per 1 juli 2016 is de gewijzigde Aanbestedingswet in werking getreden. Het uitgangspunt bij het opstellen van de kaders en uitgangspunten van dit inkoop- en aanbestedingsbeleid is de intergemeentelijke samenwerking tussen de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk en uniform inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Dit inkoop- en aanbestedingsbeleid richt zich zowel op de bedrijfsmatige voordelen die de gemeente met verstandig inkopen kan boeken (de doelmatigheid), het inkopen volgens de geldende wet- en regelgeving (rechtmatigheid) en de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar taak om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren (doeltreffendheid). In dit inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn de wijzigingen meegenomen en de kaders en uitgangspunten voor het handelen van de gemeente geformuleerd. Deze kaders en uitgangspunten zijn algemeen bindend voor de gehele organisatie.

In deze notitie worden de algemene beleids- en gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd. De raad geeft het college van B&W daarmee kaders voor de uitvoering. Het college van B&W voert de uitvoeringsnotitie uit binnen deze kaders en legt daarover verantwoording af aan de raad.

2 Gemeentelijke uitgangspunten

2.1 Algemene uitgangspunten

De gemeente heeft dit inkoop- en aanbestedingsbeleid opgesteld om een aantal uitgangspunten en doelen op het gebied van inkoop en aanbesteden te kunnen bewerkstelligen in overeenstemming met de huidige wet- en regelgeving.

De gemeente heeft bij het vaststellen van dit inkoop- en aanbestedingsbeleid de volgende belangen te behartigen.

- *Het belang van de gemeente zelf*
Een gemeente is een overheid die te maken heeft met Europese en landelijke regelgeving. Die regelgeving is leidend in het handelen van de gemeente. Het niet handelen conform die regelgeving is onrechtmatig handelen. Een gemeente loopt daardoor risico's, zoals een afkeurende accountantsverklaring, schadeclaims, terechtwijzingen en boetes van de centrale overheid en imagoschade. Overtredingen kunnen de geloofwaardigheid en het bestaansrecht van een gemeente aantasten. Een gemeente heeft daarom geen andere keuze dan (hogere) regelgeving als vertrekpunt te nemen en daarbinnen zo goed mogelijk de andere belangen te behartigen.
- *Het belang van de burger*
Gemeenten zijn aan hun inwoners verplicht om de gemeentelijke lasten zo laag mogelijk te houden. Daarbij hoort goed koopmanschap. Door in concurrentie in te kopen kan de juiste kwaliteit voor de juiste prijs worden ingekocht. Voorwaarde is natuurlijk wel dat de kosten van de inkoopprocedure in verhouding moeten zijn met de inkoop zelf.
- *Het belang van de een duurzame wereld*
Alle overheden hebben tot taak om een duurzame wereld en eerlijke handel te bevorderen. Het inkopen en aanbesteden kan een instrument zijn om aan hieraan een bijdrage te leveren. Daarom worden eisen aan leveranciers en producten gesteld.
- *Het belang van de plaatselijke economie en werkgelegenheid*
Gemeenten hebben ook belang bij de plaatselijke en/of regionale werkgelegenheid. Het gunnen van opdrachten aan lokale ondernemers bevordert niet alleen de plaatselijke werkgelegenheid, maar ook het lokale ondernemerschap. Bij werkgelegenheid gaat het niet alleen om mensen die al banen hebben, ook de belangen van mensen die langdurig werkloos zijn of door een beperking niet of nauwelijks werk kunnen vinden moeten worden behartigd.

Bij inkoop- en aanbesteden kunnen al deze belangen soms strijden. In die gevallen zal het college van B&W, dat op grond van de in artikel 160 van de Gemeentewet bevoegd is om te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen, een afweging moeten maken tussen deze belangen.

De volgende uitgangspunten en doelen op het gebied van inkopen en aanbesteden zijn geformuleerd:

- Het op een transparante, objectieve en niet-discriminerende wijze besteden van overheidsgelden, waarbij de beste prijs / kwaliteitsverhouding centraal staat;
- Rechtmatig inkopen, dat wil zeggen het inkopen conform de relevante (Europese) wet- en regelgeving;
- Het creëren van een eenduidige en transparante werkwijze binnen de gemeente;
- Het beperken van zowel juridische als financiële risico's;

- Het streven naar zoveel mogelijk duurzaam en fairtrade inkopen binnen de gehele gemeentelijke organisatie, waarbij het vanaf 2015 de ambitie is om 100 procent duurzaam in te kopen;
- Het creëren van zoveel mogelijk (extra) voordeel voor de gemeenschap of de maatschappij. (maatschappelijke waarde).

2.2 Maatschappelijke waarde

De gemeente dient voor alle opdrachten, zowel onder als boven de Europese drempel, zoveel mogelijk maatschappelijke waarde voor publieke middelen te laten leveren. Het gaat er hierbij om dat de gemeente, de beste kwaliteit voor de beste prijs inkoop. Hierbij kan onder maatschappelijke waarde worden verstaan het opnemen van voorwaarden tot het inschakelen van een bepaald percentage langdurig werklozen of arbeidsgehandicapten bij de uitvoering van de opdracht, maar ook de kwalitatieve aspecten bij gunning of de duurzaamheid en innovatie. De gemeente geeft invulling aan dit concept door in het inkoop- en aanbestedingsbeleid uitgangspunten op te stellen op het gebied van:

- Gunnen op basis van beste prijs/kwaliteitsverhouding (art. 2.114 AW).
- Social Return on investment
- Duurzaam en fairtrade inkopen
- Sociale werkvoorziening

2.3 Social Return on Investment

Social Return on Investment betekent letterlijk: 'iets teruggeven aan de samenleving'. Social Return on Investment beoogt dat een investering ook concrete sociale winst (return) oplevert, naast het gewone rendement. De gemeente vindt het belangrijk om samen met haar opdrachtnemers te investeren in de sociale infrastructuur van de gemeente en de regio. Social Return on Investment bij inkoop is het maken van afspraken met opdrachtnemers over arbeidsplaatsen, leer-/werkplekken en stageplekken voor specifieke doelgroepen met weinig of geen startkwalificaties op de arbeidsmarkt, met als doel: het vergroten van de arbeidsparticipatie en de werkervaring van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, bezuinigen op uitkeringen en werk genereren voor werknemers van Sociale Werkvoorzieningen. Doelgroepen waaraan gedacht kan worden zijn: langdurig werklozen, mensen met een beperking en leerlingen van beroepsopleidingen. De gemeente sluit voor de toepassing van Social Return on Investment zoveel mogelijk aan op beleid dat regionaal, vanuit de Arbeidsmarktregio Fryslân, wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Dit om bekendheid en acceptatie van het fenomeen Social Return on Investment te bevorderen, de toepassing te vergemakkelijken en het effect te vergroten. De voorwaarde voor toepassing van Social Return on Investment is dat dit niet zal leiden tot arbeidsverdringing.

De gemeente stelt bij aanbestedingen de aanvullende voorwaarde dat de opdrachtnemer een bepaald percentage van de aanneemsom of van de loonkosten opneemt ten behoeve van de uitvoering van Social Return on Investment. Het college van B&W stelt hiervoor nadere richtlijnen vast.

2.4 Duurzaam en fairtrade inkopen

De gemeente benadrukt het belang van duurzame ontwikkeling en eerlijke handel (fairtrade) en stelt daarom bij inkopen en aanbestedingen duurzaamheidscriteria en de internationale normen voor Fairtrade. De gemeente verstaat onder een duurzame ontwikkeling een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Voor wat betreft de concrete uitvoering van deze duurzaamheidsontwikkeling dient het volgende onderscheid gemaakt te worden:

- eisen aan de leveranciers (door middel van geschiktheidseisen);
- eisen aan de producten (door middel van materiële criteria);
- wensen aan de producten (door middel van gunningscriteria).

Zowel voor de eisen aan de leveranciers als aan de in te kopen producten wordt aansluiting gezocht bij het uitvoeringsprogramma Duurzaam Inkopen. In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu zijn door Agentschap NL criteria ontwikkeld waaraan leveranciers en producten dienen te voldoen. De criteriadocumenten waarin deze criteria zijn opgenomen zijn gepubliceerd op www.pianoo.nl/duurzaaminkopen. Deze criteria zullen door de gemeente worden gehanteerd bij inkoop- en aanbestedingstrajecten, waarbij uitgangspunt is dat binnen het budget zo duurzaam mogelijk wordt ingekocht.

De gemeente kan daarnaast ook nog andere aanvullende duurzaamheidscriteria opnemen conform de geldende beleidsnota's in de betreffende gemeente. Met de aandacht voor duurzaam inkopen sluit de gemeente aan bij de landelijke overheidsambitie om voor 100% duurzaam in te kopen.

De gemeente onderschrijft de doelstellingen en internationale normen voor fairtrade. Bij inkopen en aanbestedingen geeft de gemeente, daar waar dit op van toepassing is, dan ook de voorkeur aan producten die voldoen aan deze normen.

2.5 Sociale werkvoorziening

Bij aanbestedingen waarbij er mogelijkheden zijn om gebruik te maken van de inzet vanuit de eigen sociale werkvoorziening, zullen deze mogelijkheden onderzocht worden. Bij Europese aanbestedingstrajecten is het niet toegestaan de inzet van een specifieke sociale werkvoorziening voor te schrijven. Wel is het mogelijk om opdrachten voor te behouden aan sociale werkplaatsen en sociale ondernemingen.

2.6 Lokale/regionale economie, MKB en communicatie

Regionale economie

De gemeente heeft als doel om de lokale en regionale economie zoveel mogelijk te bevorderen, zonder dat dit tot enigerlei vorm van ongelijke behandeling van ondernemers leidt.

De gemeente zal indien mogelijk in gevallen waar een enkelvoudig onderhandse aanbesteding is toegestaan een lokale, of bij het ontbreken daarvan, een OWO, of bij het ontbreken daarvan een regionale ondernemer uitnodigen. Wanneer een meervoudig onderhandse aanbesteding is toegestaan zal de gemeente tenminste twee lokale ondernemers uitnodigen. Indien en voor zover deze ontbreken worden in plaats daarvan OWO-ondernemers uitgenodigd. Indien en voor zover deze ontbreken worden in plaats daarvan zo mogelijk regionale ondernemers uitgenodigd.

In dit verband gelden de volgende omschrijvingen:

1. *Onder lokale ondernemer wordt gezien de ondernemer die gevestigd is binnen de gemeentegrenzen van de individuele gemeente.*

Als er sprake is van een gezamenlijke aanbesteding van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland, wordt onder lokale ondernemer verstaan een ondernemer die gevestigd is binnen de gemeentegrenzen van één van deze drie gemeenten

2. *Onder OWO-ondernemer wordt verstaan de ondernemer die is gevestigd binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Ooststellingwerf, Weststellingwerf of Opsterland*
3. *Onder regionale ondernemer wordt verstaan de ondernemer die geen OWO-ondernemer is en is gevestigd binnen de gemeentegrenzen van de aan de gemeente grenzende gemeenten.*

Midden- en kleinbedrijf

De gemeente heeft als doel om het midden- en kleinbedrijf (MKB) goede kansen te bieden bij inkopen en aanbestedingen. Onder MKB wordt verstaan een bedrijf met maximaal 100 medewerkers. Uitgangspunt is dat alle ondernemers gelijke kansen moeten krijgen. De gemeente houdt echter bij inkopen de mogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf in het oog. Dit doet de gemeente door gebruik te maken van percelen in aanbestedingen, het verminderen van de lasten en het niet gebruiken van onnodig zware selectie- en gunningscriteria. De gemeente streeft er op deze manier naar zoveel mogelijk opdrachten open te stellen voor het MKB.

De gemeente heeft als doel transparantie aan potentiële leveranciers te verschaffen, ten aanzien van de te verwachte aanbestedingen, middels het plaatsen van een inkoopkalender op haar gemeentelijke website.